

KSAVER MEŠKO:

MALO SPOMINOV S POTA.

V.

pondeljek smo odpluli s „Polo“. Gospod kapitan „Pole“, ki sem se seznanil med potjo z njim natančneje, je rojen Korošec, Šnedic po imenu. Predniki njegovi so se preselili že l. 1808. na Reko, mi je pravil.

Bilo je hladno, skoro mrzlo. „Treba piti vino in jesti gnjat ali jajca, da se ne čuti burja“ — je prigovarjal gospod kameriere.

Popotnikov nas je bilo malo. Visok, eleganten gospod prijaznega obraza z mlado damo in s še starejšim, bolj preprostim spremljevalcem. Bil je ekscelenca grof Geza Zichy, oče voditelja katoliške ljudske stranke ogrske, Ivana Zichyja. Mlada dama je bila baronica Vadnay. Spremljevalec je bil nadzornik grofovih posestev. Ostali so bili: star nadsvetnik iz Nemčije in trije gospodje z Dunaja.

Grof Zichy me je zanimal, še preden sem vedel, kdo da je. Gledal sem ga, kako je stal na krovu. Oko mu je plulo zamišljeno v daljavo, desnica se mu je igrala s koncem manteleta. Nehote mi je prišla misel: „Glej, tudi ta stoji samotno v življenju.“ — Pozneje mi je res pravil, da je vdovec. Iz zasebnega vira sem izvedel, da je precej ubog. Umetnik je: pesnik, skladatelj in izvrsten virtuozi. Ima le levo roko, a igra s to tako spretno, da se nedostatek druge niti ne čuti. Ko sva pozneje govorila v Lošinj o najinih boleznih, mi je rekel:

„In jaz trpim na boleznih umetnikov, na srčni hibi.“

Morje je bilo nemirno. Pred obedom je šlo še vse precej srečno. Pri obedu vstane eden izmed Dunajčanov takoj po juhi in hiti opotekajoč se na krov. Bil je ves bled.

„Ga je že prijelo.“

A prijelo je tudi grofa in baronico. Ekscelenca je ležal v damski kabini kakor mrtev.

Baronica je sedela na krovu, a bila je brez vse moči. Kameriere ji je prinesel citrono, da bi srkala sok. A ni je mogla dvigniti k ustom. Zichyjev nadzornik ji je moral podpirati roko.

Pozneje me je vprašala baronica: „Ali niste čutili Vi čisto nič?“

Ali nisem, bože! Tesno mi je bilo že in vedel nisem, kam se naj denem. Brez miru sem hodil s krova v kabino in iz kabine na krov. Že sem menil, da ni več pomoči, kar pravi kapitan: „V petih minutah smo v Lošinj Velikem.“

Hvala Bogu in sv. Nikolaju!

Pozneje mi je rekel grof napol v šali: „Edina tolažba mi je bila, da ste bili Vi na ladji. Če bi bila res že zadnja ura, bi me vsaj prevideli.“

Pripovedoval mi je zgodovino svoje prve morske bolezni.

„Bil sem osemnajstleten mladenič. Peljali smo se iz Brindisi v Benetke. Na ladji sta bila tudi dva škofa, ki sta zbolela istotako kakor vsi drugi. Ko se je lotilo mene, me je premagala moja divja arpadka narava in sem pričel kleti. Med popotniki je bil tudi italijanski doktor. Ta je sedel na tleh kakor Turek in silno hudo mu je bilo.

„Mladi mož“, mi pravi, „pametnejše bi storili, če bi molili kar v začetku in ne kleli. Ker Boga boste klicali še gotovo na pomoč... In tako je tudi bilo. Kmalu nisem več klel, ampak vzdihoval, naj mi pomaga Bog vsaj še tokrat. Odtedaj pri morskih boleznih ne kolnem več.“

Kakor znano, je obitelj Zichyjev na Mažarskem zelo razširjena. „Dve družini sta raztreseni širom Ogrske: Zichyji in Khoni“, mi je pravil grof. „Eni so židje, mi smo katoliki, in sicer katoliki, ki se ne sramujejo svoje vere... Pri prvem glasovanju o civilnem zakonu nas je prišlo v magnatsko zbor-

nico 16 Zichyjev — in predlog je padel.“ Da se res ne sramuje svoje vere, je pokazal dejanski. Malone vsak dan me je vprašal, ali mašujem drugo jutro in kje in kdaj. In če sem maševal — vsak dan nisem, kakor je menil zdravnik in kakor je bilo vreme — je prišel redno v cerkev.

„Biti vsak dan pri službi božji, me je naučil naš pater frančiškan. Naša posestva so sredi protestantov. Zato je volil moj oče ustanovo za enega patra, ki naj prebiva v gradu in mašuje. Po očetovi smrti smo dobili res starega frančiškana. Vprašal me je prvi dan, kdaj želim, da mašuje. — „Le mašujete ob sedmih, pater, četudi ne pridem.“ — Bil sem še mlad in sem rad spal. A ko pridem okoli osmih h kapelici, je sedel pater na stopnicah. — „Ali ste že maševali, pater?“ — „Ne, čakam.“ — „Čakate? Tako dolgo?“ — „Katoliška cerkev rada čaka.“ — To se je ponavljalo nekaj dni. A potem me je bilo sram, da pustim starega moža čakati. In prihajal sem vsak dan redno k maši... Tako me je naučil pater, poslušati redno službo božjo... In prav je tudi govoril stari mož: katoliška cerkev rada čaka — kako je potrpežljiva dostikrat z nami!“

Za sv. očeta Leona, pri katerem je bil pred nekaj leti v privatni avdienci, je bil grof ves navdušen.

„Tega moža ne pozabi nikoli, kdor ga je videl.“

„Kak vendar mora biti Leon?“ — je vprašala baronica Vadnay.

„Odgovor na to je težak, milostna. Popisati ga ni moči. Meni se je zdel kakor svetnik v živem telesu, ali kakor kak imperator, ki je vstal ravnokar iz groba.“

Temu sem pritrdil z vsem srcem: Leon je bil res rojen vladar!

Govorili smo tudi o lurški jami, ki so jo nameravali ravno tedaj zapreti. Grof je bil mnenja, da je ta namera neizvedljiva.

„Jaz sem bil v Lurdu in sem spisal knjigo o ti najslavnejši božji poti. Poklonil sem jo delavskemu društvu v Budapešti. A niso se brž mnogo zmenili zanjo. Škoda, da je ne prevedejo v druge jezike. Knjiga,

pisana od laika, ki si je ogledal sam vse natančno, bi vplivala morda bolj kakor popisi duhovnikov.“

Vozil se je rad po morju. Radi boleznimi se ni pritoževal mnogo. Nekega dne mi je dejal na vprašanje, kako je z zdravjem: „Pri meni je vedno tako: ne godi se mi nikoli tako dobro, kakor bi si želel, a vedno boljše, kakor zaslužim.“

Plemenit mož je. Škoda, da je Mažar...

VI.

Pri izkrcanju v Lošinju Velikem sem se čudil vroči krvi Lošinjcev.

Ker parnik ne more povsem do kopnega, zasidra precej daleč zunaj v luki. Po popotnike in prtljago pridejo barke.

Prišle so tri. A tujcev nas je bilo malo. Kdo jih torej dobi? Trgali so se za kovčke in vpili prav italijansko glasno. Eden izmed došlecev, močan, ogorel mož divjega pogleda si je postavil kovček gospoda nadsvetnika iz Nemčije na stran in je iskal še drugih. Medtem pograbi nadsvetnikov kovček drug barkariol in ga hoče nesti v svojo ladjo. Ravno je stopal v barko, kar ga zagleda prvi. Zaječi kakor ranjena zver, in kakor tiger plane črez krov proti kolegu. Pazil ni na nikogar. Meni je stopil na nogo, da sem zavpil, Zichyja je sunil od zadaj in ga je potisnil povsem na rob parnika. Ograja je bila odprta in manjkalo je za las, da eks-celencia ni plusknil v vodo.

„Menil sem, da ste že v morju, eks-celencia“ — sem mu omenil pozneje.

„Čudim se sam, da sem se obdržal še na krovu.“

„A da so ti ljudje tako divji!“

„In brezobzirni so. Dvignil sem že roko, da bi mu dal zaušnico. Dal sem le eno v življenju, a dotičnik je oglušil. Zato sem se premislil.“

Kaj naj povem o Lošinju Velikem? Najbolje nič — potopisa ne nameravam pisati, podati hočem le nekaj spominov s pota. Če bi se že kaj omenilo, bi bili krasni nasadi ob morju. Znamenita je cerkev, ki hrani krasno Mater Doloroso, delo Tizianovo,

kakor trdijo, in še nekaj drugih dragocenih slik in veliko marmornato statvo Marijino. To je hotel baje odtehtati neki angleški bogataš z zlatom, a mu je niso dali. — Srečni ljudje so prebivalci Lošinja Velikega: nad njimi čuje res oko pravice. Imajo namreč le enega policaja in še ta ima le eno oko. Sicer pa so ti Lošinjci vrli Hrvatje, dočim se šopirijo v večjem Lošinju Malem Italijani.

Lošinj Mali je čudovit kos zemlje. Prekrasna je lega, ki spominja, če se gleda na mesto z morja, na Jakin. In ta zrak! Čudovit mora biti, ker dá zdravje tolikim bolnikom. Toplote smo imeli aprila in maja navadno 20 C manj kakor v Palermu. — Izprehodi so posebno v Čigale krasni. In vožnja po morju v barkah! Kako neznatni se dozdevajo ti barkarioli. In ko govoriš z njimi, ti povedó, da so prepotovali vsa morja. Poznajo Peking in Novi York, Peterburg in Filadelfijo kakor Lošinj ali Trst. Mi si domnevamo, da smo videli mnogo sveta, če potujemo vsako leto kak mesec. A ti možje so bili po trideset, štirideset let neprenehoma na morju. In navdušeni Hrvatje so brž vsi. Eden je trdil celo prav resno, da Italijani niso ljudje. Stari Ivo, ki sem se vozil večkrat z njim, mi je zaupal tudi, kako rad poje v cerkvi. „Zdaj so sicer mlajši pevci, a pojem še. Kaj rad pojem . . .“

A glasno je v tem Lošinju, glasno, posebno tako ob večerih. Kako regljajo mlade Italijanke, je že grozno. Nekoč sem se izprehajal zvečer na rivi. Za menoj so šle tri dekleta. In govorile so. Bože, kakor bi sipal orehe! Nekaj minut sem poslušal, a potem sem zbežal. Za tako govorjenje naša ušesa niso.

In tako okoli poldneva, po obedu, ko se snidejo ženske kje pred hišnimi vrati! Čas seveda imajo, ne dela v Lošinju brž vobče nihče. Vse živi od tujcev. — Ko se torej snidejo opoldne in začno govoriti, o strahote! — „Po obedu mir!“ — mi je naročil zdravnik. Za Boga, mir, če slišim spodaj na ulici to klepetanje. Včasih me je kar vrglo z zofe. Hitel sem k oknu in ga zaprl in

zapahnil, a neskončno nagli glasovi so zveneli še vedno semgor.

Mir! Kdaj? Ponoči? Smešno! Ponoči prično mačke. Kdor ni videl te množice mačk, ne veruje. A gotovo jih imajo v vsaki hiši po pet. In hiša je pri hiši, mačk torej brez števila. Zaradi morskih podgan jih morajo imeti toliko, sem slišal . . . In kdor ni čul teh ponočnih koncertov, o srečen! Kar si more misliti človek vznemirljivega in živce šegetajočega, tukaj dobi vse to skupaj v mlačnih pomladanskih nočeh. Gotovo tudi v zimskih in poletnih, a tedaj nisem bival tukaj. To so akordi, pretresujoči srce in dušo. Oglasi se poltiho kje v tihí noči — poslušaj, kje da je, ali na grebenu strehe ali na obvrtnem zidu ali na dvorišču. A preden si na jasnem, kje se je oglasil prvi zamišljeni ponočevalec, ti zazveni na uho že vse polno zvokov v najrazličnejših molih. Smeji se kakor blazno, in joka kakor v smrtnem obupu. In vmes prosi, melanholično in hrepeneče, hipoma pa vzkrikne in zacvili tako strašno neskladno in tako grozno visoko, da ti ne zaščegeta samo ušes, ampak se ti zajé nekam noter v kosti, pretrese te kakor električni tok. Čutiš ne le duševno, ampak tudi telesno bolečino. Skočiš iz postelje, planeš k oknu. Otvoriš ga naglo in šumno. Z vso silo zalučiš na dvorišče ali na nasprotno streho jabolko ali pomerančo, ki si jo pograbil v naglici na mizi. Zaman. Stoteren smeh ti odgovori in se ti roga tako grdo hudobno in tako satansko škodoželjno, da zatresneš okno, se obupan vrneš v posteljo in si zamašiš ušesa z volno ali s čimerkoli. Zaman tudi to. Te strašne, v kosti prodirajoče disakorde bi slišali še mrtvi, če bi spali v obližju mesta . . . Z resignacijo se vdaš neogibni, neizpremenljivi usodi in premišluješ ves pobit in do smrti nesrečen besedo Vrchlickyja: „Po grebenu streh, po robovih žlebov se izprehajajo v tihí noči mačke, bajne ljubljenske noči, katere sta tako ljubila in opevala Gautier in Baudelaire“ — Moj Bog, kako sta jih mogla pač opevati, če so jima tako grozno kričale ponoči!

Če me ne bi zvalilo nikoli nič drugega v Lošinj, noči lošinjске me gotovo ne bodo! Tudi vas svarim pred njimi.

VII.

O Lošinju sem že govoril nekdanj v drugem opisu. — Vse življenje je osredotočeno na rivi, ki je pravzaprav edina lepa ulica v mestu. Vse druge so krive in hribovite. Zanimivo je na rivi ob prihodu parnikov, posebno v noči. Vsi, tudi brzoparniki, stojé vsaj pol ure. Vsakokrat jih pričakuje že velika množica. In ko dospejo k molu, se vsiplje iz vsakega pisana množica in se razkropi po mestu, po hotelih in po kavarnah, da se okrepčajo ali si ogledajo mesto...

Okolica je lepa. Žal, da so vinogradi uničeni popolnoma. Krasen je izprehod k Mariji Immacolatí. Lična kapelica je to, malo uro hoda iz mesta. To svetišče ljubijo Lošinjci najbolj. Vsi parniki ga pozdravljajo s trikratnim piskom, ko se peljejo mimo.

Nekega petka zgodaj zjutraj se nas je peljalo nekaj oseb s parnikom bratov Rismondi okoli otoka v Lošinj Veliki. Immacolato je parnik pozdravil po stari navadi. V zgodnjem, mirnem jutru je vplival ta pozdrav na vse izletnike izredno mogočno. Vsi smo obmolknili in smo se odkrili...

Družbe je bilo aprila in v začetku maja še dovolj. Slovenca sem našel med kopalškimi gosti le enega. Bil je Kranjec in je studiral pravo na Dunaju. S tem sva politikovala. Ob Veliki noči je izšlo nekaj novih slovenskih leposlovnih knjig. Čitala sva je in obenem kritike v dnevnikih in sva se — smejala. Te naše kritike so ravno za kopaljšča in letovišča...

Politikovali smo tudi s Hrvati. Nekateri, posebno dva duhovnika, sta bila navdušena narodnjaka. Žal, da ne morem trditi istega o uradnikih, učiteljicah in vseučiliščnikih, o teh namreč, ki so bivali tedaj v Lošinju. Hvala Bogu, da ima bratski narod hrvatski tudi med temi ognjevite domoljube in kremenite značaje. A v Lošinju bivajoči niso bili. Nemškutarili so vedno, posebno dame. A da bi govorile vsaj lepo in pravilno nem-

ščino. Pa so mešale vsepovprek. „Fräulein Mici, meni to ne šmeke.“ — „Ali mislite, da morem samo jaz kaj takega aufführen?“ itd. itd. Kaj takega iz ust mladih gospodičen je za estetično uho grozno. A da tega ne čutijo same! Goethe se je brž vendarle motil.

Ker pridem tolikokrat v dotiko z Nemci, nisem ravno tak nasprotnik nemščine. A če se jo govori, naj se jo govori lepo. Kjer pa ni neogibno potrebna, čemu? Stokrat mehkejši so slovanski jeziki, in bi se jih sramovali? Sramujmo se pred vsem, da se jih sramujemo...

Navsezadnje so pričele Hrvatice še neki tehtelmehtel z nekakim italijanskim kapitonom. Simpatičen mož ni bil, a „die Ohrfeigen und die Gusto sind verschieden“, pravi Nemeec. Njemu na ljubo so si kupile italijanske partiture, da so igrale italijanske klavirske komade. To je vzrastel velečastni Vučetić!

„Jaz ne grem k promenadnemu koncertu ravno zato, ker igrajo tudi italijanske komade. Ve pa kupujete italijanske partiture! To ste Hrvatice, Bože!“ A zaljubljeni ženski pravi kaj pametnega! —

Eden najsimpatičnejših gostov, ki sem se seznanil z njimi je bil vpokojeni realčni ravnatelj z Dunaja. Bil je primeroma še prav mlad mož, šele 54 let. A zelo nervozen je bil. Ugajal mi je nele, ker je bil res ljubezniv in fin, ampak posebno, ker je bil zelo pravičen Slovencem. Rad je govoril o Slovcih in Slovanih sploh. Istotako je rad poslušal našo govorico.

„Kako govorite z gospodi duhovniki pri mizi?“ — me je vprašal nekega dne.

„Oni hrvatski, jaz slovenski.“

„In se razumete tako dobro? Nisem še opazil, da bi prišli kdaj v zadrego.“

Pri drugi priliki mi je dejal:

„Alle Achtung vor den Slovenen. Sie sind ein arbeitsames und strebsames Volk.“

Lošinjcevi ni maral.

„Vidi se, da so pomešani z italijansko krvjo.“

Nekako nasprotje ravnatelju je bil star kavarnar z Dunaja. Star je bil 75 let, a se

je pritoževal vsak dan, kako slabo mu pomaga Lošinj, ker ne pride nič kaj k moči. No, s 75. leti ne more postati spet mladenič! — Bil je krščanski socialist, ljubezniv mož, a hud Nmec. Pravil sem mu o krivičnih šolskih razmerah na Koroškem. A zdelo se mu je povsem prav in velika dobrotà za slovensko deco, da se ji vbija v šolah nemščina.

„Kaj je človek brez nemščine? Glejte, tudi ti veliki Mažari, ki rešujejo doma mažarski narod, morajo govoriti tukaj v Lošinju nemški.“

Da naši otroci ne znajo pri izstopu iz šole ne slovenski ne nemški, ni verjel.

Včasih sva se malo pričkala. A navzlic temu mi je bil prav dober. Proti koncu svoje kure je zahajal v drug hôtel kakor jaz. A na predvečer svojega odhoda je prišel še po slovo. Jaz sem prišel večerjat precej pozno.

„Dve uri že čakam na Vas, da se poslovim.“

Veselilo me je. Želel mi je stotisoč sreč in zdravja do devetdesetega leta, in ločila sva se prav prijateljski.

Original je bil star vojaški zdravnik, ki živi zdaj v pokoju v Gradcu. Zanimal se je zelo za slovstvo in tako sva imela vedno dovolj snovi za pomenek. Čital je venomer. Še k mizi si je prinesel Reclamove knjižice. Oči so mu že pešale, da je držal knjigo dva centimetra pred nos. Včasih se je navdušil tako, da je deklamoval na ves glas cele strani Grillparzerja. Dobro je poznal Tolstega. Mnogo je govoril tudi o Zoli, a tu nisem mogel reči dosti kaj, ker sem ga bral zelo malo. Navsezadnje mi je napisal dolg register medicinskih del. Učil bi se naj iz njih, kako je treba previdno živeti, da si ohranim zdravje, in kako se je treba v boleznì zdraviti. Lepo sem ga zahvalil za ljubeznivost... „A če čitam vsa ta dela, zbolim res na smrt od dolgega časa“ — sem mislil tiho sam pri sebi.

Vseh ne morem naštevati. Spomnim se naj še gospe, ki sem stanoval pri njej. Ta je, kakor se je podpisala sama, vdova Giu-

rich. Vdova je po kapitanu. Tudi sin je kapitan. Zato hodi vedno črno oblečena in v sobi gori pred Madonno vedno svetilka.

„Take stanovnike, kakor ste Vi, don Ksaverio, imam rada. Se človek vsaj porazgovori z njimi. A pridejo tedeschi, ne znajo ne hrvatski, ne italijanski, in ne morem govoriti ne besedice z njimi.“

Ko sem prišel, me je hotela prisiliti, da sem doma iz Novega mesta.

„Stanovala je pri meni gospa, ki je govorila ravno tako kakor Vi. In doma je bila iz Novega mesta.“

„No, če bi vsi, ki govoré tako kakor jaz, bili doma iz Novega mesta, bi bilo to mesto precej veliko, cenjena madame Giurich.“

Kakor Lošinjci vobče, je govorila tudi moja gospodinja hrvaščino pomešano z italijanščino. Včasih sva govorila vsepovprek, zdaj hrvatski, zdaj italijanski — vkolikor sem jaz namreč znal. Ko se nisva več razumela, sva si pritrčila z veliko resnostjo: „Si signora, si“ — ali „si, signor, si.“ — Je najenostavnejše.

Služkinja gospe Giuricheve je bila iz otoka Selva, kakor so večinoma deklet in hišinje v Lošinju. Govorila je hrvatski. A ko je pritrčila, ni rekla nikoli: „Jest, gospodin“ — ampak vedno le: „Si, signor, si!“ — Ne vem, ali imajo to že od doma, ali se priučé temu v mestu.

Oblečena je bila v narodno nošo Selvank: kratko krilo, rdeče nogavice, bela srajca s širokimi, ob komolcu zapetimi rokavi, bela peča, katere en konec ovija glavo kakor debel venec, in velikanski uhani, ki se svetijo prav lepo, a ne vem, ali so pristno ali talmizlato. Slikovita noša, ki jo nosijo skoro vse služkinje lošinske.

VIII.

O Adrija, tajnostna, skrivnostipolna! O Adrija, tako čudovito nežna in vabljava v svojem miru, in tako čudovito krasna kakor deva, vsa čista in nedotaknjena... O Adrija, kaj te je vzljubilo tako mogočno moje koprneče srce, kaj si se mi vtisnila tako živo, tako globoko v dušo...

Stati tako navsezgodaj na obali in motriti z božajočimi pogledi lukko, ki se širi tam dalje v neizmerno, nepregledno ravan — kaka divota! Malo mračno je še, ko prihajam na obrežje, a glej, morje spodaj se je že zbudilo. Valovi se poigravajo s prvo jutranjo zoro, vsi lehkonomgi, gibčni, veseli, da prihaja dan. Predramili so se vsi radostni, a ne, saj brž niti usnuli niso. Pozno v noč so mi peli pesem uspavanko, kakor poje enostavno in enozvočno pesem pozno v noč ljubeča mati ob postelji otrokovi. Slišal sem brž še v snu njihov spev... Ali me mar pozna neskončno morje, svoje dete, in mi šumi zato brez nehanja svoj veko-večni čudežni spev? — Hvaležen sem mu za njegovo uspavanko. Zato mu govorim z zanosom jutranji pozdrav, ko prihajam navsezgodaj na njegovo obrežje... Pozdravljena, Adrija, nevesta, ob mladem jutru! Pozdravljena v mladostni krasoti... pozdravljena! —

Hipoma se ožari horizont. Tam daleč zadaj vzplava iz valov velika obla, vsa krvavordeča, čudovito krasna, da zadrhti oko ob pogledu na njeno lepoto, in zadrhti srce... Vsa se je prerodila in pomladila čez noč v nevidnih globočinah, kjer so se poigravale z njo večnomlade morske vile.

Kakor ljubeč ženin izvoljeno nevesto, obsiplje solnce v malo trenutkih vso širno morskoro ravan z blestečimi biseri. Obrni oko kamorkoli hočeš, povsod jih vidiš lesketati v najkrasnejših mavričnih bojah.

Rdeča obla se dviga više in više, bolj in bolj se oddaljuje od morja. To pa se dviga in vzpenja s hrepenenjem za njim. A preslabo je; pada nazaj v svojo ječo, v svojo globoko postelj, v svoje širne, a trdne okove. In ker ne more za ljubljencem, ker ga ne more doseči, ga ne zadržati na njegovi poti, ga ne objeti in poljubiti, mu priznava od daleč v veličastni pesmi svojo ljubezen. Čuj, kako silno hrepenenje zveni iz tega zamolklega speva! Poslušni, ali ne plaka v njem trpka in skeleča bol, velika in neizmerna kakor morje samo?... Poslušni...

„DOM IN SVET“ 1903. ŠT. 12.

O Adrija, ne dosežeš nikoli, kar ljubiš tako vroče. Zastonj tvoje hrepenenje, o Adrija, zaman tvoji vzdih, tvoj plač brezuspešen, brez leka tvoja bol... Ne dosežeš nikoli... Kakor tvoje hrepenenje, je moje hrepenenje, o Adrija. Kakor tvoja bol, moja bol, brez leka. Kakor tvoji, moji vzdih, zaman. Brezuspešne moje solze kakor tvoj plač, o Adrija. Ne doseževa nikoli...

In ob večerih — kolikokrat in kako rad sem postajal ob večerih na hribu ob mestu.

Glej, daleč tam na zenitu se pogreza trudno solnce polagoma v modro vodovje. Širna ravan morskoro trepeta nalehko... Od radosti drhti. Valčki poskakujejo kakor blaženi, kakor opojeni od žarkov, ki jih poljublja z njimi k njim se vračajoči ljubljeneec... Goreča baklja se pogreza v valovje in ugaša. Morje šušti skrivnostno, poltiho... Ali je tudi utrujeno? Ne — le njegovo hrepenenje je utešeno...

O Adrija, srečna, blagoslovljena! Menil sem, da se ne utešiš nikoli, ker ne dosežeš nikoli cilja svojega hrepenenja... A dosegla si ga, združena si z dragim... srečna, blagoslovljena...

A moje hrepenenje? Neutešeno v veke!
O Adrija...

IX.

Deževno jutro je bilo, ko smo zaklicali Lošinju: „Z Bogom!“ — A polagoma se je zjasnilo. Imeli smo krasno, mirno vožnjo.

Med potjo me je zanimalo posebno mesto Osero na otoku Črezu. Nekdaj je bilo veliko in obljudeno mesto, zdaj ima le kakih 200 prebivalcev. Zapuščen je kraj zavoljo mrzlice. A slikovite so razvaline izza benečanske dobe. Tukaj je živel sv. Gaudencij. Barkar Ivo mi je pravil o njem. Vprašal sem ga, ali je na Lošinju kaj dosti kač, ker je otok tako kamenit. „Ne“, pravi, „ker jih je sv. Gaudencij zaklel in so poginile.“

V Oseru je vstopila debela gospa srednjih let. Na jugu je zgovorno vse, kaj čuda, če ne bi bile dame. Sedela sva na krovu blizu skupaj. Izpraševala me je po italijanski, kje sem stanoval na Lošinju, kje jedel, kaj

mi je bilo, katerega doktorja sem imel, in sto drugih reči.

Izkrcala se je v Krku. Preden je izstopila, mi je polagala na srce, naj se čuvam. Posebno peti da ne smem, je menila.

„A zakaj ne, signora?“

„Ker boste počivali sicer kmalu ‚sub umbra alarum tuarum‘!“

Poklon, kar psalm citira! To pa že ni karsibodi!

No, do danes še ne počivam in ne spim pod senco smrtnih perut, kakor je to menda

misllila italijanska signora. Ne pojem pač tudi ne, ker žalibog nisem pevec.

Dasi so menili mnogi, da ne bom gledal nikoli več krasne Koroške, sem se vendar vrnil, in še precej trden.

„Kopriva ne pozebe!“ bi morda dejal g. dr. Widmann.

Res, zdravilni lošinjski zrak mi je pomogel k zdravju, in pa molilo se je mnogo zame po širni slovenski domovini.

Srčkana hvala vsem prijateljem mojim! — Zdravi!

ANTON MEDVED:

TRNJEVI ŠOPKI.

Nota quaedam legis, sed lima rasa recenti.

Martial.

9.

Ti tudi na Pegazu, brate?
Tvoj duh se ga nič ne boji?
Otrok domišljije bogate,
zakaj bi ne pesnil še ti!

Kako blagoglasne so rime,
kako je tvoj ritem lehak,
naj pamet takoj zapusti me,
če nisi ti dušni orjak!

Jaz tudi sujet ti dam krasen,
če s tem ti napravim ljubav:
Prekôvi nam v gránesa basen,
poznano ti: ‚Sraka in pav‘!

10.

Beži s svojim svetoboljem,
drobni, bleherni mladič,
z bolnim duševnim razkoljem,
s puhlico, da vse je nič!

nego v mračnem kotu ždeti,
stváriti sam sebi bol,
kot bi bilo res na sveti
vse nizkóst in puhlost zgolj.

Glej pred sabo bujno polje,
dišno cvetje, tajni les!
Ali ni desetkrat bolj,
veseliti se nebes,

Vedno samosvesto glavo
svetobolju stavi v bran:
jasne misli, čuvstvo zdravo,
krepko delo dan na dan!

